

2022-12-20

Dnr: 5.2.1-2022-1301

Miljödepartementet

m.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar Näringslivets klimatomställning PM2022:10

M2022/01829

Sametinget i Sverige är både en statlig myndighet och ett folkvalt samiskt parlament med syfte att förbättra och tillse att samernas möjligheter som urfolk att bevara, utveckla och främja sin kultur. Sametingets uppgift är att medverka i samhällsplaneringen och bevaka att samiska behov beaktas, däribland renskötselns intressen, vid utnyttjandet av mark och vatten. Sametinget har tagit del av remissen och lämnar följande synpunkter.

Det finns ingen möjlighet för Sametinget att ta ställning till enskilda förslag eller rekommendationer i uppdraget på grund av att sakfrågorna helt har utelämnat ett samiskt perspektiv trots att det både handlar om minskade utsläpp, areella näringar och deras klimatomställning. Innan något av uppdragets förslag beslutas ska en konsekvensbedömning för den samiska markanvändningen göras. I uppdraget ingick att analysera och redovisa en bedömning av vilka effekter förslagen kan få men det saknas för den samiska markanvändningen.

Politiska strategier för klimatet leder till målkonflikter med samisk kultur, där den samiska markanvändningen underordnas, trots att den bidrar till att uppfylla bevarandet av biodiversitet, nationella och globala miljö- och hållbarhetsmål.

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys) har inte i genomförandet av uppdraget samverkat eller inhämtat synpunkter från vare sig Sametinget eller någon samisk aktör trots att det i uppdragsbeskrivningen står att myndigheterna ska i genomförandet av uppdraget inom sina respektive ansvarsområden även föra dialog med, och beakta inspel, förslag och synpunkter från, andra berörda statliga myndigheter och berörda aktörer såsom kommuner och regioner, näringsliv och organisationer. Sametinget är starkt kritisk till att utredningen inte har tagit hänsyn till urfolket samerna och utelämnat samernas sedvanerättsliga nyttjande av marker i. Samerna är sedan år 2011 erkända som ett folk i Sveriges grundlag och i 1 kap. 2 § femte stycket regeringsformen stadgas det att det samiska folkets och etniska, språkliga och religiösa minoriteters möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv ska främjas. Som urfolk är det samiska folket även skyddat av folkrättens bestämmelser om urfolks rättigheter. Utöver stadgandet i regeringsformen har Sverige ratificerat ett flertal internationella och europeiska konventioner, i vilken Sverige erkänner samernas folkrättsliga särställning och urfolksstatus.

Att samiska perspektiv, behov och rättigheter har utelämnats i uppdraget innebär ett direkt minskat inflytande och ett osynliggörande av samerna som folk i Sverige.

Den samiska markanvändningen bedrivs på cirka 50 procent av landets yta, men på grund av utbredningen av exploateringar såsom infrastruktur, vattenkraft, skogsbruk, mineralutvinning och vindkraft har stora delar av renskötselområdet blivit otjänlig som renbetesmark och tappat sin funktion¹. Trycket från olika aktörer som önskar att nyttja naturresurserna i Sápmi är större än någonsin tidigare. Ingrepp och ändrad markanvändning har idag nått historiskt omfattande nivåer, vilket också bekräftas i flera rapporter som uppger att den starkaste drivkraften bakom förlusten av biologisk mångfald är förstörda livsmiljöer på grund av förändrad markanvändning på land och i sötvatten.²

Den samiska markanvändningen har utelämnats jämfört med andra areella näringar. Även i uppdrag som handlar om klimatomställning är det viktigt att säkerställa de samiska näringarnas möjlighet till omställning. Klimatomställningen leder till ianspråktagande av mark för exempelvis energi, vindkraft, nätkoncessioner och täkter. För renskötseln är det nödvändigt att utreda frågor i ett större sammanhang där befintliga och kommande intrång vägs in för att säkerställa att möjligheten att bedriva renskötsel för nuvarande och kommande generationer säkerställs.

Avslutningsvis ser Sametinget en risk att den samiska markanvändningen inte kommer att finnas med i nästa klimatpolitiska handlingsplan då uppdraget ska utgöra en del av underlaget. Sametinget är starkt kritiskt till att det inte finns något samiskt inflytande i uppdraget inklusive dess arbetsgrupper.

Yttrandet har lämnats av Sametingets avdelningschef Lars-Ove Sjajn efter föredragning av Anne Walkeapää och Eli Larsdotter, samhällsplanerare på avdelningen för rennäring, miljö och samhälle

---

1 Naturvårdsverket (2016) Kumulativa effekter av exploateringar på renskötseln

2 IPBES (2019). Global assessment report on biodiversity and ecosystem services of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services. E. S. Brondizio, J. Settele, S. Díaz, and H. T. Ngo (red.). IPBES secretariat, Bonn, Tyskland, kapitel 3.

KOM/2011/0244 slutlig. Vår livförsäkring, vårt naturkapital – en strategi för biologisk mångfald i EU fram till 2020.